

"חסדי יהודה"

ע"ש מו"ר חכם יהודה מועלם זצוק"ל

חידושים ופנינים מספרו הקדוש "דרש יהודה" על התורה

פרשת בלק י"ב סיון תש"פ

עיר	כניסת שבת	צאת שבת	רבינו ת"ם
ירושלים	7:11	8:32	9:17
תל אביב	7:28	8:33	9:18
חיפה	7:21	8:35	9:20
באר שבע	7:28	8:31	9:18

**העלון מוקדש
לעילוי נשמת
ר' בן ציון יאיר
בן לאה זצ"ל
להנצחות והקדשות:
02-65-11-234**

להנצחות:

לע"נ: שרה בת חייאת, זמירה
סמירה בת פרחת, יחזקאל בן נועם,
מנשה חיים בן דינה.

לרפ"ש: נטלי בת מדלנה, אברהם בן
מדלנה.

לזרע קודש בר קיימא: שלמה בן
אסתר וחנה ברכה בת אסתר, דורון
בן רחל וחווה בת ציונה

לזיווג הגון: יוסף חיים בן מרים, משה
בן שרה.

לכל הישועות: משה יאיר בן שרה,
אורית פרחיה בת זמירה סמירה,
מיכל שרה בת אורית.

"ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלוש רגלים"

א. רש"י אומר שהאונן רמזה לו שבא לעקור אדמה שלמה שחוגגת שלושה רגלים, ולכאורה מה הקשר לשלושה רגלים - וכי אין להם מצוות אחרות שמקיימים? אלא התרגום מתרגם עה"פ (להלן כ"ד א') "וישת אל המדבר פניו" - 'וחזא בלעם ארי תקין קדם ה' לברכא ית ישראל וכו' ושוי לקביל עגלא דעבדו ישראל במדברא אפוא" - בלעם רצה להזכיר את עוון העגל שעשו ישראל במדבר כדי שיחול עליהם הקללה, אבל יש פיוט בפסח [בנוסח אשכנז] 'וכופר אלה באלה' - וכופר 'אלה אלוהיך ישראל' (שמות ל"ב ד') ב"אלה מועדי ה'" (ויקרא כ"ג ד'), והיינו שהרגלים מכפרים על עוון העגל, ולכן אמרה לו האתון: אתה רוצה להכות אומה שלימה בשביל עוון העגל - הרי בני ישראל מקיימים את הרגלים והרגלים מכפרים, ואיך אתה רוצה לעקור את האומה הזאת?!

ב. ורבינו יוסף חיים ע"ה אומר ביאור אחר: שהנה המשנה (אבות פ"א מ"א) אמרה 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם', וישראל ע"י התורה מתקנים את המדות שלהם, ושלושת הרגלים מכוונים כנגד שלושה דברים אלו: בפסח שוברים את כח התאוה ע"י שאוכלים מצה ולא חמץ, ובשבועות שוברים את כח הכבוד שאז ישראל קיבלו את התורה וענו כולם ואמרו (תהלים כ"ד י') "מי הוא זה מלך הכבוד סלה", ובסוכות משברים את כח הקנאה והמחלוקת ע"י שמצרפים ואוגדים את כל ארבעת במינים יחד [וכמו שאמרו חז"ל במדרש (ויקרא רבה פרשה ל' י"ב) שארבעה מינים הם כנגד ד' כיתות בישראל - אמר הקב"ה יקשרו כולם אגודה אחת ויכפרו אלו על אלו].

וזה אמרה האתון לבלעם: אתה רוצה לקלל ולהוציא את ישראל מהעולם?! לא תוכל להם כיון שהם שומרים שלושה רגלים וע"י שוברים את כח הקנאה התאוה והכבוד ושוב אין לך את הכוחות האלו להוציא אותם מן העולם.

"ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה"

רש"י אומר שסתם גדר של אבנים, והביאור שבלעם היה מזרע לבן הארמי, וכשלבן נפגש עם יעקב הם עשו גל אבנים וכתרו ברית שכל אחד לא יעבור את הגל כנגד השני לרעה (בראשית ל"א נ"ב), ובלעם היה מזרע לבן והוא עבר דרך הגל והגדר הזה לקלל את ישראל וא"כ עבר על השבועה, וכתוב (דברים י"ז ז') "יד בעדים תהיה בו בראשונה" - לכן דחפה אותו ומחצה רגלו בגל ונהיה חיגר מהאבנים.

וכך מצינו מעשה בגמ' (תענית דף ח' ותוד"ה בחולדה) שהיה מעשה בנערה אחת שנפלה לבור, עבר שם בחור אחד ואמר לה אני יכול לחלץ אותך מהבור אבל בתנאי שתנשאי לי, היא הסכימה לתנאי והוא הוציא אותה מהבור והם נשבעו זה לזה להנשא יחד, ואמרו מי יהיה עד בדבר? הבור הזה וחולדה אחת שהלכה ליד הבור יהיו העדים, ואח"כ נפרדו והלך כל אחד לדרכו, אחרי כמה שנים הבחור הזה כבר שכח מהמעשה הזה ומהשבור עה והלך ונשא אישה אחרת אבל הנערה הזאת זכרה את השבועה ולא נשאת וחיכתה עד שתמצא את הבחור שנשבעה לו, הבחור הזה נולדו לו שני בנים יום אחד באה חולדה ונשכה בן אחד ומת, והבן השני יום אחד הלך ונפל לבור ומת, באותו זמן נזכר מהמעשה שהיה לו ואמר ודאי זה הבור והחולדה שנתנו לו את העונש שעבר על השבועה, הלך וגירש את אישתו ונשא את אותה נערה, כאן רואים שהעדים הם אלה שהביאו את הפורענות על מי שהפר את ההסכם, וכמו שהיה עם בלעם והאבנים. וכן מצינו אצל משה רבינו שהעיד והתירה בישראל ואמר להם (דברים ל"ב א') "האזינו השמים והארץ ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" - למה העיד בהם דוקא את השמים והארץ? רש"י מביא ביאור אחד שאם יזכו יבואו העדים ויתנו שכרם - הגפן תתן פריה והארץ תתן יבולה והשמים יתנו טלם, ואם יתחייבו תהיה בהם יד העדים תחילה - "ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה", ואח"כ יגלו מהארץ.

חינוך ילדים הרה"ג יעקב שיכנזי שליט"א

בעקבי הצאן

אני רואה בין הקוצים אור הבוקע ממקום הלוכם של רבותינו התנאים והאמוראים ששכנו כבוד במרומי הגליל! ומה לי להלך בעקבות אנשי דורינו...? ופירש לו את הפסוק: "ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום". דהיינו: האורח שהלכו בו הצדיקים הוא באור נוגה, שהוא אור חזק וקדוש, שאין לו הפסק לעולם, אלא הולך ואור וממשיך להאיר עד נכון היום. והנה קמים אנשים אשר חכמים בעיניהם, ורוצים לחדש דרך בחינוך שהיא זרה לתורתנו הקדושה אשר מלאה מכשולות ואחריתה דרכי מות. לא אחי, לא זו הדרך, לא זו המסילה, מנע רגליך מנתיבתם! אין אנחנו צריכים להם ולכיוצא בהם! יש לנו נחלת עולם מאבותינו הקדושים אשר כולה סוגה בשושנים בלי נפתל ועיקש, דרך מפולסת, ישרה ומאירה לעד, אשרי הזוכה להלך בשבילי נוגה אשר דרכו בהם אבותינו.

שלום בית הרב מנחם אלפי שליט"א

פינת השלום של האדם

וברוגע, ולא יעבור על ציווי של מלך, אלא יעשה כל מעשיו על פיו בטוב לבב. ממשיך הרב וכותב: "אדם המקיים מאמר הנ"ל יתקיים בו הפסוק "ואמרתם כל לחי ואתה שלום - הכוונה עם עצמו, וביתך שלום - הכוונה עם אישתו והסובב אותו, וכל אשר לך שלום - זהו אלוקיו. ועוד כתב: "נמנו וגמרו חז"ל אין לך כלי מחזיק ברכה אלא השלום, והיא זְפוּת המחשבה ותמימות הנפש ועריבות הלב ומנוחת החיים, יָרַע וחבר אל הנפש". עכ"ל. על נושא השלום צריך האדם לתת דעתו ולמסור נפשו כדי שיחיה למען השלום בביתו, כי זהו רצון הבורא יתברך ואז יעלה לימוד תורתו וקיום מצוותיו לרצון ובאהבה לשמיים. ה' יזכנו לזכות למעלת השלום. שבת שלום ומבורך.

שלמה המלך בספרו שיר השירים (פרק א') אומר: "אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים". דרשו רבותינו ז"ל, שכוונת הפסוק, שאם יש לאדם ספק באיזה עניין שנוגע לרוחניות - ובפרט בחינוך הבנים - ואיננו יודע מהי הדרך שצריך ללכת בה, עליו להתבונן בשנות דור ודור ולחקור מהי הדרך שדרכו בה אבותינו ואז ידע לבטח שזוהי הדרך הישרה שצריך ללכת בה. מסופר על רבינו האריז"ל הקדוש שפעם הלכו הוא ותלמידו רבי חיים ויטל זצ"ל באחד השדות סמוך לעיר צפת. והנה הבחין רבי חיים ויטל כי רבינו האריז"ל נטה מהשביל ונכנס לשדה קוצים והחל מפלס לו דרך במקום שלא דרך בו אדם. שאל רבי חיים ויטל את רבו מדוע איננו מהלך בשביל הכבוש לרבים, ומה לו להלך בין הקוצים והדרדרים. ענה לו רבינו האריז"ל הקדוש:

כתב הרב אריה דימודינה ע"ה (חי בתקופתו של הגר"א) בספרו צמח צדק וז"ל "שלושה שלומות הן: א. שלום של האדם בינו לבין עצמו. ב. בינו לבין חבריו. ג. שלום בינו ובין אלוקיו. עכ"ל. בהסבר לדבריו, ראשית כל צריך האדם שיהא שלום עם עצמו ולא יהא ליבו רדוף עליו, "מדוע אני עושה המוטל עלי?", או "מדוע אני כמו פלוני?". ולא יחפש מה הרע בעצמו, נקודה זו חשובה וחייבת להיות לנגד עינינו תמיד, שהאדם יהא שלם במעשיו ובדעתו והשלוח הפנימית שלו תוביל אותו, ובתנאי זה יוכל לחיות בשלום אמיתי עם אישתו ועם חבריו וגם ישמש דוגמא אישית טובה מצידו, כדי שיוכל להתחבר ולהיות רצוי ומקובל בחברה כנגד כל הסובב אותו. וממילא יוכל להגיע גם לשלום עם אלוקיו, הכוונה לקבל גזירת מלך עליו בשמחה ובאמונה, בשלוח

סיפור לשבת

באדיבות: הרב קובי לוי

היתרון שבעיורון

שלום ר' לוי.

לפני מספר שבועות קראתי, יותר נכון הקריאו לי, את הסיפור המיוחד שכתבת "החיסרון האנגלי". אשתי התעקשה להקריא לי אותו, וכמובן שהיתה לה סיבה טובה לכך. על קצה המזלג נאזכר לקורא, שמדובר ביהודי ניצול שואה שבקושי גימגם כמה מילים באנגלית, וחפץ עבודה נואשות. זרקו אותו ממקום למקום, ולא קיבלוהו לעבודה? מדוע? משום שאינו יודע אנגלית. נו טוב, מהר מאוד הוא יום יוזמה קטנה ופתח דוכן קטן בקרן רחוב למכירת עוגיות, ומשם צמח להיות קונצ'רן ענק של דברי מאפה. בשורה התחתונה האיש הפך לסיפור הצלחה, אך ורק בזכות העובדה שלא שלט באנגלית, כי אם ידע אנגלית קרוב לוודאי שהיה עד היום שומר בבית חרושת, פקיד זוטר בבנק או מנקה בית כנסת.

סיפור שאהבתי. שופע הומור, והרבה חן יהודי, בהחלט בית ספר משובח ללמדנו שהחיסרון הוא בעצם יתרון.

הסיפור שלך בא לי בזמן, אתה שואל מדוע? המתן רגע קט. למה אינך שואל ממתי אשה מקריאה לבעלה סיפורים במוסף סוף השבוע. האם הוא לא יכול לקרוא לבד ואחר - כך לדון עמה במסרים והרעיונות? לא שאלת, אך תשובה אחת יש לשתי השאלות. אני עיוור, לא מלידה. ולכן הסיפור שלך בא לי בזמן, ונפרט בהמשך. וזוג הסיבה שאיני קורא, אלא סומך על רהיטות קריאתה של רעייתי, שהיא מורה מחנכת במקצועה.

נולדתי עם שתי עיניים זכות כבדולח, ועם הרבה תקווה ותפילות שהן תשארנה רואות לעד ולעולמי עולמים. אתה מכיר משהו שרואה היטב שמתפלל שימשיך לראות? הרי מובן מאליו שימשיך לראות. או משהו ששומע היטב מתייחד עם קונו כדי שימשיך לשמוע? נדיר. הבריאות היא מובן מאליו, רק בדרשות מחדדים את העובדה, שזה לא כך. בוא נמשיך. העיוורון במשפחתנו הוא אורח לא רצוי, אבל נוכחותו מאז ומתמיד מאיימת. במה דברים אמורים? מדובר בתופעה רפואית שקשורה לתורשה. חלק מבני משפחתנו "כולל המורח" בת" כשמגיעים לגילאי העשרה המאוחרים, מתחילים אט אט לסבול מירידה בראייה. מדובר בירידה איטית, אבל עקבית. בשלב מסוים הם הופכים לכבדי ראייה. ובאזור גיל 30 חלק מהם נפרדים לנצח מן הזכות להביט על העולם, ועל מגוון ברואיו הצבעוניים. עכשיו הכל ברור. הגן התורשתי הזה מרחף מעל כלנו כעננה כבדה, כאשר אין שום קמצוץ מידע או רמז מי עלול להיבחר מן שמאי ולהיכנס למנהרת החושך עד זקנה ושיבה.

בגיל 22 יצאתי לשידוך. את הנשואה הזה הצלחנו לטאטא מתחת לשטיח, ובחסדי שמים הוא לא הפך למטיב מרכזי בברור פרטי המשפחה ומחולותיה. הייתי בחור נבון, חסון, בעל קסם אישי, ומהר מאוד הקמתי בית בישראל. רעייתי לא העלתה בדעתה מה צופן העתיד. למדתי מספר שנים בכולל, אחר-כך עסקתי במקצוע מסוים, נולדו מספר ילדים קנינו דירה והכל זרם

בן-אדם שרואה שש על שש. בקיצור אתה כבר מבין שאשתי מפרנסת, אני עיקר הבית עם קצבת ביטוח לאומי, ואיכשהו מסתדרים. ארבע שנים שאני במסלול האפלולי הזה, וליבי כבד עלי. מה שהכי הרס אותי, זו העובדה שהספקתי לשכוח את קלסטר פניהם של ילדי, את התינוק שהפך לילד אני בכלל לא מכיר. אשתי אומרת לי שהוא מאד דומה לי, וצבע עיניו השתנה לירוק. לא זוכר מה זה ירוק, מה כחול, מה צהוב, הכל נעלם. אתה מבין, אני חי בתוך בית, עם אשה וילדים שאני מכיר, אבל רק עפ"י קולם, דיבורם, רצונותיהם הנשמעים, ומגשש את עצמי, וממשש את הסביבה והחפצים כדי לשמחם. אבל אצלי בלב מועקה, שמפעם לפעם אני פורק אותה אצל ידיד שלי, עובד סוציאלי במועדון העיוורים.

לפעמים בלילה, אני קם לחדר התינוק, בדרך לוחץ על מתג האור במטבח. למה? כי כך נהגתי לעשות כשעוד ראיתי. האור הדולק הוא סוג של מנוחת-הנפש, אבל הוא לא באמת מועיל לי להסתדר במסלול ההליכה שבין חדר השינה למיטת התינוק החדש שנולד לפני שלושה חודשים. הוא מייבב, אני תוחב לו מוצץ בידיים ממששות, מגביה אותו מניח את ראשו על כתפי. הוא בוכה, ואני בוכה איתו. הוא בוכה כי הוא רעב אורטוב, ואני בוכה משום שלא אראהו לעולם...את כל החיבה החום והאהבה הוא יקבל דרך הידיים, ונשיקות הפה. אבל חדות ראייה ממשובותני וחיוכו... לזה לא אזכר. קשה.

פרקב

"מנחם, יש לי סיפור מתוק של קובי לוי לספר לך, מופיע במוסף "יתד נאמן". היא מקריאה לי את הסיפור, והוא מאד מצחיק, מרענן, עם סיום פנטסטי... ההצלחה של ניצול השואה הצעיר בארצות הברית של אמריקה, ארץ תאוות הממון חסרת הרגש, נוגעת בחיסרון פטאלי, חיסרון שבשכל ישר אמור להשאיר אותו הרחק מאחור במסע התאווה, המטורף של ההתעשרות המאפיינת כל אמריקני מצוי. והנה, דווקא החיסרון הוא מקור ההצלחה המסחררת שלו.

"מנחם, הכדור בידך, שב עם עצמך, ועשה בדיקה יסודית מה היתרון הגדול של מה שאתה מכנה חיסרון - העיוורון". כך היא שאלה אותי ויצאה לקניות.

סיום

ר' לוי, לא נעים לי להיחשף לגמרי, אבל מכיוון שעיקר עיסוקי הוא המאבק בפגעי הטכנולוגיה וצמצום התופעה, מצאתי לנכון לגלות את אוזנך שהקב"ה ממש ריחם עלי. נכון שהתורשה קיימת ואיבוד הראייה והעיוורון מאיים על משפחתנו, אבל אם הייתי נשאר עם עיניים בריאות, רק השטן ואני יודעים היכן הייתי ולא הייתי עלול להגיע, עד פירוק התא המשפחתי, ואין כאן מקום להרחיב.

נורא להיות עיוור, במיוחד עיוור שטעם את טעמה המתוק והמלבב של הראיה, אבל לאור ניסיון שמירת העיניים בדורנו, אין לי ספק שהעיוורון שקיבלתי הוא מתנה מופלאה ויתרון עצום, להצליח לסיים את מסע החיים ללא חטאים.

ורבים וטובים מקוראך. יודעים על מה אני מדבר.

למישרין, צלחתי את גיל 30 עם ראייה מצוינת, וכבר הייתי משוכנע כי סר ממני מר העיוורון. אך לא!!! ערב אחד אני נוהג במכונית בין השמשות וזה התחיל. ריצוד זעיר של נקודה שחורה, ועוד אחד, ועוד אחד. אדמומיות בעיניים, רופא עורך בדיקה מקיפה. "ישנה ירידה משמעותית בראייה", פסק. והמליץ לי על משקפיים. אשתי עדיין לא דווחה על כך, ולכן העדפתי עדשות, כדי לא להכניסה ללחץ. תהליך הנסיגה המשיך... כמה ניתן להסתיר עדשות? "הכל בסדר מנחם?" היא שאלה אותי בוקר אחד, בעודי מגשש אצבעות במגירה הלא נכונה. "עדשות?" תמחה, וזיק של חרדה נמשך בקולה. אנחנו מבית הורי משפחה בת 13 נפשות. מתוכן שני אחים בתהליך של עיוורון מתקדם, ואחת עיוורת מושלמת. השאר בריאים. אבא שלי כבד ראייה. היא פרצה בבכי, וניסיתי להרגיעה. "הייתי בטוחה שחלפנו מעל המוקש הזה". ניגבה את דמעותיה. "אנא הרגע, מדובר בירידה קלה ממש בראייה". לא נראה שזה יחמיר". ניסיתי לשוות בטחון עצמי לקול שלי, אך לשווא. תכל'ס, כעבור יומיים משקפיים עיטרו את פני, עם מספר רציני ביותר. העלטה בעיני הלכה ותקעה יתר. אודה ולא אבוש, כאשר אני הפכתי למתלונן סידרתי על חורבן חי, דווקא אז רעייתי נטלה את דגל הישועה וכתר הניצחון והחלה לעודד אותי, ולהחזיר בי אמונה תמימה. "זה רצון השם יתברך, והוא יודע שזה הכי טוב בשבילך, לעולם לא נצליח להבין מה מסתתר מאחורי המקרים והנסיגות" אמרה. אבל כשאנחנו נמצא במדרון החלקלק, שבו זרועותיו הרעות של העיוורון לופתות את עיניך, וצללים כהים עוטפים את פניהם של ילדיך, ושחור עגום אופף את ימיך, קשה להכיל - עדיין - את מילות הניחומים. "אני מפחד לשכוח את הצבעים" רטנתי לאשתי במוצאי שבת קודש אחת. "היין אדום ארגמני, שיחי ההדס ירוקים כהים, הדשא ירוק בהיר, ועיניו של חיימקה התינוק תכלת של ים רגוע".

הפרופסור היה תכליתי "תראה מנחם, לפי הערכתי יש לך עוד שנה לראות צללים כהים, ולאחריה... עליך להיערך לחיים מסוג חדש". אני לא מאלה שמסוגלים לשכנע את עצמם שעיוור חשבו כמות. אני לא מת, וכל עוד נשמת-חיים באפי, אמשך לתפקד, להתפלל, לקיים מצוות. כשיצאתי ממושרדו של הפרופסור, גמלה החלטה בליבי להיערך חגיגת לקראת החשיכה המוחלטת. מה זה אומר? פשוט מאד להיפרד ממקום העבודה שלי, שחייב אותי גם בנסיעות ובביצוע מלאכות מסוימות במחשב. ולהתחיל לתרגל בעיניים עצומות, הכנת בקבוק מטרנה, או כוס קפה. שטיפת כלים בעיניים עצומות ושטיפת הבית בחשיכה מוחלטת תוך הטמעה מכסימלית של מפת הבית. הספה מימין, העציץ משמאל, המקלחת בקצה המסדרון. ארון הבגדים על תאין, בחדר השינה. לא אאריך בדברים, פיתחתי מיימנויות תוך זמן קצר והפכתי לעקרת-בית במשרה מלאה, החל מהחתלת התינוק עד לבישול ואפילו אפיה.

במועדון העיוורים שפקדתי אותו מפעם לפעם, כינו אותי בתואר "המקצוען". אחד כזה שבכוח חוש המישוש והריכוז שלו, עושה הכל כמו

אורחות חיים בפרשה הרב משולם כהן שליט"א

הבחירה תלויה באדם

"נָאֵם שְׁמִיעַ אֶמְרֵי אֵל וְיָדַע דַּעַת עֲלֵיוֹן מִחֻזָּה שְׂדֵי יַחֲזֶה נֶפֶל וְגִלְיָ עֵינָיִם" (במדבר כד, טו). התורה הקדושה מביאה לנו את דברי בלעם כהויתן, בכדי שנדע ובין שהיה גדול מאוד במעלת נבואתו, ואכן היה לו כח בקללתו, וכמו שדרשו חז"ל (ברכות ז) על הכתוב "יודע דעת עליון" - שהיה יודע לכיון אותה שעה שהקדוש ברוך הוא כועס בה, וזה שאמר להם הנביא לישראל (מיכה ו, ה) "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב וגו'. ועם כל זאת הקב"ה לא נתנו להרע לעם ישראל.

וכן אמרו חז"ל בספרי (דברים, פסוקא שנו אות י) על הפסוק (דברים לד, י) "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" בישראל לא קם אבל באומות העולם קם ואיזה זה זה בלעם בן בעור. והוסיפו חז"ל (שם) לבאר במה היו נבדלים משה רבינו ובלעם במעלת הנבואה, עיי"ש.

ובזאת מראים לנו חז"ל את מעלתו וגדלותו של בלעם מחד גיסא, אך מאידך גיסא מראים לנו ג"כ את פחיתותו, כמו שאמרו (אבות פ"ה מ"ט) שכל מי שיש בו - עין רעה, רוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע. ותלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת שנאמר (תהלים נה, כד) "ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימייהם ואני אבטח בך". עיי"ש.

ומיד נשאלת השאלה איך יתכן שאדם גדול במעלה כבלעם, אשר היה מכיר בבוראו, ויודע כי אין מנוס לולי ה' שהיה לו, ועם כל זה ירד לבאר שחת במדות רעות ומושחתות שכאלו?

אלא שמכח שאלה זו מגלים אנו עד כמה גדולה "הבחירה" שנתן הקב"ה לאדם, כי הנה בלעם הרשע עם כל גדלותו והכרתו בבורא עולם, בחר דוקא ללכת שולל אחר המידות הרעות, ולעשות מעשה תועבה ותאווה כפי שחשקה נפשו.

וזה מדוקדק ג"כ בהמשך דברי רבותינו ז"ל בברכות (שם) שדרשו על המשך הפסוק (מיכה שם) "למען דעת צדקות ה'" - אמר רבי אלעזר, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע, שאלמלי כעסתי לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט, וזה שאמר לו בלעם לבלק (שם כג, ח) "מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה'", מלמד, שכל אותן הימים לא זעם. ע"כ.

שמדגישים לנו חז"ל בזאת שהכישלון של בלעם אינו מפני שנטל ממנו הקב"ה את הבחירה, אלא אדרבה נתן לו הקב"ה את הבחירה בידו. אך הצדקה והחסד שעשה הקב"ה עם ישראל שלא כעס באותן הימים שרצה בלעם לקלל, היא שעמדה להם שלא קיללם, מפני שלא היה לקללתו על מה לחול.

ובזה חברו יחדיו דברי חז"ל שאמרו (מכות י) מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים - בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו. מן התורה, דכתיב אצל בלעם שאמר לו הקב"ה "לא תלך עמהם" - עם שרי בלק, ואח"כ כשראה שרצה בלעם ללכת אמר לו "קום לך אתם" מן הנביאים, דכתיב (ישעיהו מת, יז) "אני ה' אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך".

מן הכתובים, דכתיב (משלי ג, לד) "אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן". אך המבטי בלשון התורה הקדושה ישים לבו כי גם כאשר נתן לו הקב"ה ללכם את שרי בלק, לא שינה דבר מדבריו, שמה שאמר לו "לא תלך עמהם" - הכוונה היה שלא ילך עמהם באותה עצה, וכאשר ראה כי רצונו בכל אופן ללכת עמהם, פתח לו הקב"ה את השערים ואמר לו "קום לך איתם" - הדגיש באומרו "איתם" ולא "עמהם", דהיינו הרשה לו הקב"ה ללכת איתם יחד, אך לא עמהם באותה עצה לקלל את ישראל. והיינו על דרך מה שאמרו חז"ל (זימא לח) הבא ליטמא פותחין לו. בספר אילת השחר עה"ת של הגאון רבי אהרון יהודה ליב שטיימן זצוק"ל (בפרשתנו פרק כב, ד"ה "והנה בלעם וכו'") גם כן עמד על תמיהה זו איך יתכן שבלעם שזכה לנבואה בדרגה הגבוהה ביותר, היה יכול להיות רשע כ"כ גדול ולעשות חטאים שאפי' בדרך הטבע אין אדם נמשך לעשותם. ועל זה כתב - אלא הביאור, שאם אדם רוצה לילך בדרך הרעה לא תעזור לו חכמתו לחזור בתשובה, ולא עוד אלא שישתמש בחכמתו להרע יותר, עיי"ש.

נמצא שאחריות כבידה מוטלת עלינו, לרצות להלך בדרך מלכינו, שהיא חיינו ואורך ימינו, ובזה נקנה את עולמנו, ונטיב אחריתנו מראשיתנו, ובדרך זו יסייענו אבינו מושיענו, ויחיש לגואלנו, ומבור גלות ידלנו ויעלנו, במהרה בימינו, אמן.

100% צדקה

* תמיכה באלמנות ויתומים * תמיכה במשפחות נזקקות
* ביגוד לחגים לילדים נזקקים * סלי מזון שבועיים וחודשיים
* תמיכה בילדים ונערים נושרים * שיעורי ערב לילדים

אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך
בהוראת הרבנים ניתן לתרום מכספי מעשר
לתרומות: 02-65-11-234